

Yo‘el Kitobi va Laodikeyadagi Yettinchi kun Adventist Cherkovi — O‘n uchinchi raqam

Jeff Pippenger

2025-12-18

O‘n uchinchi raqam

Hozir biz 1863 yilning bashoriy timsolini ko‘rib chiqmoqdamiz. E’tiborimizni Muqaddas Kitobdagi Qadeshga qaratib kelmoqdamiz; u qadimgi Isroilning “orom”ga qarshi isyonining timsoli bo‘lib, Qadeshda yakun topgan bir davr davomida ularning o‘limiga sabab bo‘ldi; shu tariqa, 1863 yilda Levilar yigirma oltinchi bobdagi “yetti vaqt” rad etilganida, Yeremiyoning “qadimiy yo‘llari” rad etilganini tasvirlaydi.

Qadesh va 1863 yil bilan bog‘liq nurni izlar ekanmiz, biz Qadeshga qadar yetib borgan o‘nta sinovni aniqlab kelmoqdamiz. Biz dastlabki uchta sinovni mannaga doir sinov deb aniqladik. O‘sha uch bosqich mo‘jizalar yoki sinovlar sifatida ifodalanishi mumkin, va o‘nta sinovning birinchisi bo‘lgan Shabbat osoyishtaligi, Pavlus Ibroniylar kitobida nihoyatda ravshan tarzda “orom” deb belgilagan o‘ninchi sinovga muvofiq keladi. O‘nta sinov alfa oromiga ham, omega oromiga ham egadir.

Payg‘ambarlikni o‘rganuvchi kishi Ibroniylar Kadeshda rad etgan “orom”ni qanday ta’riflashni istamasin, buning ahamiyati yo‘q — chunki payg‘ambarlik nuqtayi nazaridan har bir “orom” (“satr ustiga satr”) keyingi yomg‘ir bo‘lgan “orom va tetiklik”ka ishora qiladi. Kadesh keyingi yomg‘ir xabarining, shuningdek keyingi yomg‘ir tajribasining rad etilishining bosh timsolidir, chunki Kadeshda bir yuz qirq to‘rt minglik ustida amalga oshiriladigan muhrlash haqiqatga ham “aqlan”, ham “ruhan” qat’iy o‘rnashishdir.

“Xudoning xalqi peshonalarida muhrlanishi bilanoq — bu ko‘rinadigan biror muhr yoki belgi emas, balki haqiqatga aqliy va ruhiy jihatdan shu qadar mustahkam joylashishdirki, ularni qo‘zg‘atib bo‘lmaydi — Xudoning xalqi muhrlanib, silkinish uchun tayyor bo‘lishi bilanoq, u keladi. Darhaqiqat, u allaqachon boshlangan; Xudoning hukmlari endi yurt uzra sodir bo‘lmoqda, toki biz ogohlantirilaylik va kelayotgan narsani bilaylik.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, 4-jild, 1161.

“Haqiqatga” “aqliy jihatdan” joylashish, Xudoning Kalomini o‘rganishda satr ustiga satr metodologiyasini yagona va faqat muqaddas qilingan yondashuv sifatida qabul qilishni ifodalaydi. Bu tor yondashuv 1840-yil avgustida to‘g‘ri yondashuv sifatida tasdiqlandi; o‘shanda “ko‘pchilik Miller va uning hamkorlari qabul qilgan bashoratni talqin qilish tamoyillarining to‘g‘riligiga ishonadi va advent harakatiga ajoyib bir turtki berildi.” “Ajoyib turtki” 1840-yilda birinchi farishtaning xabarini butun dunyo bo‘ylab yoygan Muqaddas Ruh qudratining namoyon bo‘lishini ifodalaydi.

“ajoyib turtki”ni ifodalovchi ishda qatnashganlar aynan o‘sha ishni Muqaddas Ruhning qudrati bilan amalga oshirishga qodir etilgan edilar. Muqaddas Ruh O‘z qudratini faqat muqaddas uslubni

qabul qilganlar orasida namoyon qildi. Muqaddas Ruh O‘z qudratini faqat muqaddas uslubni qabul qilganlar ichida namoyon qildi.

Haqiqatda aqliy jihatdan qaror topish — bu “sarma-satr” metodologiyasini qabul qilishdir, va “sarma-satr” metodologiyasining “qabul qilinishi” laodikiyalik uchun Muqaddas Ruh siymosida Laodikiyaga yuborilgan Xabarchining kirishi uchun qalb eshigining ochilishi bilan ifodalanadi. Muqaddas metodologiyaning qabul qilinishi haqiqatda aqliy jihatdan qaror topayotganlarning ongiga Muqaddas Ruhning qudratini olib kiradi. O‘sha metodologiyaning qabul qilinishi Ilohiylik bilan insoniyatning birikmasi sifatida ifodalanuvchi ruhiylikni hosil qiladi. Imon bilan qo‘shilganda, “sarma-satr” degan Muqaddas Kitob metodologiyasining qo‘llanilishi haqiqatda aqliy jihatdan qaror topish sifatida ifodalanadi, va metodologiya orqali hosil bo‘ladigan haqiqatni (xabarni) Kalom bo‘lgan Iso Masihdan ajratib bo‘lmaydi. Uning Kalomi xabarini qabul qilish — Muqaddas Ruhni ongingizga qabul qilish demakdir. Shunday qilib, haqiqatda aqliy jihatdan qaror topish Xudoning muhrlangan ma’qullashini qabul qiladigan ruhiy tajribani hosil qiladi.

Qadash qadimgi Isroil uchun so‘nggi sinov edi. Yoel kitobidagi sharob ichuvchilarning ikki toifasi Yoel “yangi sharob” deb atagan, boshqa toifa iste’mol qilayotgan achitilgan sharobga qarama-qarshi qo‘yilgan, keyingi yomg‘ir xabarini rad etishlari yoki qabul qilishlariga ko‘ra bir-biridan ajratiladi va farqlanadi. Yoelning “yangi sharobi” Ibroniylarga maktubning uchinchi va to‘rtinchi boblaridagi Pavlusning “oromi”dir. Bu, shuningdek, Ishayoning “Efrayimning mastlari” “eshitish”dan bosh tortadigan narsadir — “ularga U dedi: ‘Mana orom, uning bilan holdan toylanlarga orom beringlar; mana taskin’: ammo ular eshitishni istamadilar. Lekin Egamizning kalomi ularga amr ustiga amr, amr ustiga amr; satr ustiga satr, satr ustiga satr; bu yerda ozgina, u yerda ozgina bo‘ldi; toki ular borib, orqaga yiqilsinlar, sindirilsinlar, tuzoqqa tushsinlar va qo‘lga olinsinlar.”

Biz Horunning oltin buzoq isyoni Qodeshda yakun topadigan o‘nta sinovdan «ikkitasi»ni ifodalashini aniqladik. O‘sha sinovning ikki sinovga bo‘linishi, «hayvonning surati sinovi» bilan ifodalangan keyingi yomg‘irning sinov davriga muvofiqdir; bu esa Xudoning xalqining taqdirini belgilab beradigan sinovdir. Vahiy kitobining o‘n uchinchi bobi «isyon»ni aniqlab beradi, chunki «o‘n uch» soni isyonni ifodalaydi.

Bob papalik dengiz yirtqichi bilan boshlanadi; Daniel uni Xudoyi Taologa qarshi ulug‘ so‘zlar aytadigan hokimiyat sifatida aniqlaganidek, u yer yuzidagi isyonning bosh timsolidir. Bu isyondan so‘ng yer yirtqichining, ya’ni Qo‘shma Shtatlarning isyoni keladi; u esa butun dunyoni o‘zlarining isyon namunasiga ergashishga majbur qiladi. Bobdagi uchinchi isyon uchun andoza uch isyonning birinchisida topiladi; u dengiz yirtqichi sifatida tasvirlangan bo‘lib, Vatikan timsolidir. O‘n birinchi oyatda Qo‘shma Shtatlar ajdarho kabi gapiradi va shu tariqa yirtqichning suratini — Vatikanning suratini — hosil qiladi. O‘n ikkinchi oyatdan boshlab Qo‘shma Shtatlar dunyoni ham xuddi shunday qilishga majbur etadi. Horunning isyoni ikki qirralidir: u avvalo Qo‘shma Shtatlarning isyonini, so‘ng esa Vatikanning dunyoviy surati joriy etilganda butun dunyoning isyonini ifodalaydi.

Horunning isyoni ikkala davrni ham aniqlab beradi: Muso yo‘q bo‘lgan paytdagi butparastlik va undan keyin Muso bor bo‘lgan paytdagi butparastlik bilan ifodalanadi. Muso Qonunni qabul qilayotgan edi, shu bois u isyondagi ajratuvchi nuqta sifatida Xudoning Qonunini ifodalaydi. Horunning buzoq-hayvonning oltin tasviri bilan ifodalangan sinovi 1863-yildagi sinovdir.

Bu hayot va o‘lim o‘rtasidagi ajratuvchi chiziqni ifodalovchi yakshanba qonuni sinovidir. U Va‘da qilingan Zamin yoki sahrodagi o‘lim o‘rtasidagi ajratuvchi chiziqdir; yirtqich hayvonning belgisi yoki Xudoning muhri o‘rtasidagi ajratuvchi chiziqdir; Laodikiyalik Shebnaning taqdiri yoki Filadelfiyalik Eliyaqimning taqdiri o‘rtasidagi ajratuvchi chiziqdir. Mannaning timsolida ifodalangan dastlabki uch sinov, o‘ninchi sinov kabi, Shabbat yoki yakshanba mojarosini anglatadi. Horunning oltin buzoq isyonida ifodalangan ajratuvchi chiziq esa — beshinchi hamda oltinchi sinovlarni ifodalab — yakshanba qonunidir.

To‘rtinchi sinov — Massadagi suv bo‘lib, “Massah” “sinash” ma’nosini, “Meribah” esa “Yahovaning bayrog‘i” ma’nosini anglatadi; bu voqea Chiqish 17:1–7 da joylashgan bo‘lib, u yerda u bevosita “Egamizni sinash” deb ta’riflanadi.

Isroil o‘g‘illarining butun jamoasi Egamizning amriga ko‘ra, o‘z yurishlaridan so‘ng Sin cho‘lidan yo‘lga chiqib, Refidimda qarorgoh qurdilar; u yerda xalq ichishi uchun suv yo‘q edi. Shuning uchun xalq Muso bilan janjallashib: “Ichishimiz uchun bizga suv ber”, dedi. Muso esa ularga: “Nega men bilan janjallashasizlar? Nega Egamizni sinaysizlar?” dedi. U yerda xalq suvga tashna bo‘ldi; xalq Musoga qarshi nolib dedi: “Nega bizni Misrdan olib chiqqaning shuki, bizni ham, bolalarimizni ham, chorvalarimizni ham chanqoqdan o‘ldirmoqchimisiz?”

Muso Egamizga iltijo qilib dedi: “Bu xalqqa nima qilay? Ular meni deyarli toshbo‘ron qilmoqchi.”

Egamiz Musoga dedi: Xalqning oldiga o‘tib bor, Isroil oqsoqollaridan ba’zilarini o‘zing bilan ol; daryoni urgan tayog‘ingni qo‘lingga olib, bor. Mana, Men Xorebdagi qoya ustida sening oldingda turaman; sen qoyani urasan, undan suv chiqadi, xalq ichadi. Muso Isroil oqsoqollarining ko‘z o‘ngida shunday qildi.

Va u o‘sha joyning nomini Massa va Meriba deb atadi, chunki Isroil farzandlari janjal qilgan edilar va: “Egamiz oramizdami yoki yo‘qmi?” deb Egamizni sinagan edilar. Chiqish 17:1–7.

“Massah” orqali ifodalangan sinov va “Meribah” orqali ifodalangan nishon bashoriy alfadir; u o‘zining bashoriy omegasi bilan Muso ayni o‘sha Qoyani ikkinchi marta urganda tutashadi. Bu shuni anglatadiki, o‘nta g‘azablantirishning to‘rtinchisi Kadeshda ifodalangan, chunki ikkinchi Kadesh — Muso isyon ichida Qoyani uradigan joydir. Bu shuni ko‘rsatadiki, Kadesh ramz sifatida nishon hosil qiladigan suv sinovini o‘z ichiga oladi.

Bayroqni yuzaga keltiradigan suv sinovi — bu kechki yomg‘ir xabarining sinovidir. 1863 yil bayroq ko‘tarilishi lozim bo‘lgan nuqta edi, ammo afsuski; 1863 yil faqat birinchi Kadesh edi, ikkinchi Kadesh esa tez orada keladigan yakshanba qonuni paytidadir. Massah va Meribah yakshanba qonuni vaqtida bayroq sifatida ko‘tarilishlaridan sal avval bir yuz qirq to‘rt minglik uchun bo‘ladigan yakuniy sinovni ifodalaydi. Masihning o‘limini Rim hokimiyati ham, yahudiylar

hokimiyati ham belgilamagan edi. O'sha hokimiyat osmon Kengashida xochdan asrlar avval vakolatlantirilgan edi. Muso o'z tayog'ini, ya'ni Xudoning O'zi moylagan tayoqni Qoyani urish uchun ishlatdi — ammo faqat bir marta. Ilhomga ko'ra, o'sha Qoya 1840 yildan 1844 yilgacha bo'lgan xabarlar bilan ifodalanadi; bular solihlarning yo'lini ifodalovchi qadimiy asosiy haqiqatlardir. Massah bilan ifodalangan sinovda qutqaradigan suv — bu qadimiy yo'llar Qoyasidan chiqadigan suvdur. O'sha suv ikki toifani sinaydi va yuzaga keltiradi: biri hayvonning tamg'asi uchun, ikkinchisi esa, Meribah bilan ifodalanganidek, bayroq sifatida ko'tarilganlar ustidagi Xudoning muhri bilan ifodalangan Xudoning muhri uchundir.

Ma'bad Artaxshastaning uchinchi farmonidan oldin bitkazildi; bu esa Masih 1798 yildan 1844 yilgacha bo'lgan 46 yil ichida barpo etgan Milleriy ma'badi uchinchi farmonning yetib kelishi bilan ifodalangan uchinchi farishtadan oldin tugallanganini belgilaydi. Yuz qirq to'rt ming kishi Yakshanba qonunidan sal oldin muhrlanadi; shunda ular qadimgi kunlardagi kabi Pentikostning birinchi hosillari nazr-bayrog'i sifatida yuksaltiriladilar. Massa va Meriba birinchi va uchinchi farishtalar tarixida Yarim tun faryodi xabari bilan ifodalangan suv sinovini aniqlab beradi.

Ilohiylikni insoniyat bilan birlashtirish ishi, ikki ma'badning birlashtirilishi sifatida ham tasvirlanadi. U, shuningdek, nikoh sifatida ham ifodalanadi; bunda erkak va ayol, yoki ayol ma'bad va erkak ma'bad qo'shilib, bir tan bo'ladilar. Masih Millerit ma'badini ularni O'zining Samoviy ma'badiga olib kirish maqsadida bunyod etdi; u yerda ular “orom” topar edilar; bu esa 1844 yil tarixida yettinchi kun Shabbati bilan ifodalangan.

Massa va Meriba haqidagi bu tushuncha, to'rtinchi sinov sifatida, o'zi ham uchta sinovni ifodalovchi bir ochilish sinovi orasiga tatbiq etilib, undan keyin esa beshinchi va oltinchi sinovlarning Yakshanba qonuni kelganda — shunda siz, ammo faqat ko'rishga tayyor bo'lsangizgina, uch karra manna sinovi birinchi sinov ekanini, undan keyin esa Horunning oltin buzoqqa oid uchinchi ikki karra sinovidan oldin keladigan bir sinov borligini ko'rishingiz mumkin. Massa va Meriba birgalikda ifodalanadi, chunki faqat ikkinchi farishtaning xabaridagina bashoratli “ikki karra bo'lish” joylashgandir. Mannaning dastlabki uch sinovi birinchi farishtaning xabaridir. Massa va Meriba sinovi ikkinchi farishtaning xabaridir, Horunning isyoni esa uchinchi farishtaning xabaridir.

Beshinchi sinov — Horunning oltin buzoqi sinovi bo'lib, u isyonkorlar o'zlarining yalang'och isyonlari Xudodan yashirilgan, deb o'ylaganlarida namoyon bo'lgan butparastlik bilan boshlanadi.

Xalq Musoning tog'dan tushishi kechikayotganini ko'rgach, Horunning oldiga to'planib kelib, unga dedi: “Qani, bizga oldimizdan boradigan xudolar yasab ber; chunki bizni Misr yurtidan olib chiqqan ana u Musoga nima bo'lganini bilmaymiz”. Horun ularga dedi: “Xotinlaringizning, o'g'illaringizning va qizlaringizning quloqlaridagi oltin sirg'alarni yechib olib, menga keltiringlar”. Shunda butun xalq quloqlaridagi oltin sirg'alarni yechib olib, Horunga keltirdi. U ularni ularning qo'lidan oldi-da, o'ymakorlik asbobi bilan shakl berib, eritma buzoq yasadi. Ular esa dedilar: “Ey Isroil, seni Misr yurtidan olib chiqqan xudolaring mana shulardir”. Horun buni ko'rgach, uning oldida qurbongoh qurd i; so'ng Horun jar solib dedi: “Ertaga Egamizga bayram bo'ladi”.

Ertasi kuni ular erta turib, kuydiriladigan qurbonliklar keltirdilar va tinchlik qurbonliklarini olib keldilar; xalq esa yeb-ichish uchun o'tirdi, so'ng o'ynab-kulish uchun turdi. Chiqish 32:1–6.

Oltinchi sinov — Muso O'n Amrni qabul qilib qaytganda sodir bo'lgan oltin buzoq isyonining ikkinchi qismidir. Muso: “Kim Egamizning tomonida?” deb so'radi; ko'pchilik esa loqaydligicha qoldi yoki butparastlar tomonini oldi va shu tariqa vositachining huzurida ayni o'sha isyonni ochiq namoyon qildi.

Beshinchi va oltinchi sinovlar yakshanba qonunini aniq tarzda oldindan ifodalaydi va unga muvofiq keladi. Karmel tog'ida Ilyos Muso qilganiga o'xshash savolni beradi. “Bugun kimga xizmat qilishingizni tanlang”, degan da'vat yakshanba qonunining sinoviga ishora qiladi. Hayvon surati sinovining ramziy ma'nosi yakshanba qonuniga ishora qiladi. Horunning hikoyasidagi levilar ajralishi hamda Yerovo'amning ikkita oltin buzoq haqidagi hikoyasidagi o'n ikki qabilaning bo'linishi, yakshanba qonunida donolar bilan nodonlarning ajralishini ko'rsatadi. Opa Uayt guvohlik berganidek, Laodikiyaliklar nodon bokiralardir, va shuning uchun yakshanba qonunidagi bokiralarning ajralishi Laodikiyaliklar bilan Filadelfiyaliklarning ajralishidir. Yagona ikki tomonlama sinov bo'lgan beshinchi va oltinchi sinovlar yakshanba qonuniga muvofiq keladi, bu esa ularning 1863 yil va Kadesh bilan muvofiq kelishini anglatadi.

Chiqish kitobining o'ttiz ikkinchi va o'ttiz uchinchi boblari aynan bir kunning o'zida, atigi bir necha soat oralig'ida bajo bo'ladi va o'sha kun 1863 yil hamda Kadeshning timsolidir. O'ttiz uchinchi bobda Muso Xudoning ulug'vorligini ko'rishni so'raydi. Shunday ekan, biz Musoni beshinchi va oltinchi ig'volarda bir yuz qirq to'rt minglikka aylantirilayotgan holda ko'ramiz. O'sha Musoning o'zi Kadeshda Qoyaga ikkinchi marta urmoqda va shu tariqa o'zlari qulashdan bosh tortgan Qoya tomonidan eziladigan bir toifani ifodalaydi. O'sha Qoya bir xabardir, shuning uchun Kadeshda Musoning ikki timsoli bor: biri Xudoning ulug'vorligini namoyon etadi, ikkinchisi esa Qoyani rad etadi.

“Xudoning Sion devorlari ustida soqchilar bo'lib turganlari xalq oldidagi xavf-xatarlarni oldindan ko'ra oladigan kishilar bo'lsin,—haqiqat bilan xatoni, solihlik bilan nohaqlikni ajrata oladigan kishilar bo'lsin.

“Ogohlantirish keldi: 1842, 1843 va 1844-yillarda xabar kelganidan beri biz bunyod etib kelayotgan imonning poydevorini bezovta qiladigan hech narsa kirib kelishiga yo'l qo'yilmasin. Men bu xabarning ichida edim va o'shandan beri Xudo bizga bergan nurga sodiq qolgan holda, dunyo oldida turibman. Biz har kuni jiddiy ibodat bilan Rabbimizni izlab, nur so'raganimizda oyoqlarimiz qo'yilgan maydondan oyoqlarimizni olish niyatida emasmiz. Xudo menga bergan nurni men tark eta olaman, deb o'ylaysizmi? U Abadiy Qoya kabi bo'lishi kerak. U menga berilganidan beri meni yo'naltirib kelmoqda.” Review and Herald, 1903-yil 14-aprel.

“Kadeshdagi Muso”ning ramzlaridan biri — hokimiyat timsoli bo'lgan tayoq bilan Qoyaga urishidir. Birinchi safar bu Xudoning hokimiyati edi, ikkinchi safar esa insonning hokimiyati edi. Ikkinchi Kadeshdagi Muso orqali ifodalangan toifa, Efrayimning mastlari sifatida tasvirlanadi; ular

o‘zlarining ilohiyotchilik hokimiyatidan (tayoqdan) keyingi yomg‘ir xabariga hujum qilish uchun foydalanadilar; bu xabar esa 1840 yildan 1844 yilgacha bo‘lgan qadimgi yo‘llar xabaridir.

“1840–1844 yillarda berilgan barcha xabarlar hozir kuchli tarzda yetkazilishi kerak, chunki o‘z yo‘lini yo‘qotgan ko‘plab odamlar bor. Bu xabarlar barcha jamoatlarga yetib borishi kerak.

“Masih dedi: ‘Ko‘zlarinigiz baxtlidir, chunki ular ko‘radi; va quloqlaringiz, chunki ular eshitadi. Zero, sizlarga chinini aytaman: ko‘p payg‘ambarlar va solih kishilar sizlar ko‘rayotgan narsalarni ko‘rishni orzu qilganlar, ammo ko‘rmaganlar; va sizlar eshitayotgan narsalarni eshitishni istaganlar, ammo eshitmaganlar’ [Matthew 13:16, 17]. 1843 va 1844 yillarda ko‘rilgan narsalarni ko‘rgan ko‘zlar baxtlidir.

“Xabar berildi. Va bu xabarni takrorlashda hech qanday kechikish bo‘lmasligi kerak, chunki zamon alomatlari amalga oshmoqda; yakunlovchi ish bajarilishi lozim. Qisqa vaqt ichida buyuk bir ish amalga oshiriladi. Yaqinda Xudoning tayiniga ko‘ra bir xabar beriladiki, u baland faryodga aylanib boradi. Shunda Doniyor o‘z ulushida turib, o‘z guvohligini beradi.” Manuscript Releases, 21-jild, 437.

Mannaning birinchi sinovi uchta sinovdir. O‘nta sinovning oxirgisi uchinchi farishtaning sinovidir. Birinchi ham, oxirgisi ham sinovning timsoli sifatida “orom”ni ifodalaydi. Birinchi sinov uchta sinov bo‘lib, u ikkinchi farishta ergashadigan birinchi farishtani ifodalaydi; ammo muhrlash va nishon sifatida baland ko‘tarish aks etgan to‘rtinchi sinov Massa va Meriba orqali ifodalanadi. Beshinchi va oltinchi sinovlar orqali ifodalangan uchinchi farishta uchinchi sinov bo‘lib, u Massa va Meribaning ikkinchi sinovidan hamda mannananing birinchi sinovidan keyin kelgan.

Sonlar 11:1–3 da bayon etilgan Taberadagi gijgijlash yettinchi sinovdir. “Taberah”, ya’ni “yonish joyi” deb ataladigan va imonning olovli sinovini ifodalovchi hodisani kirish qiladigan oyatlardan oldin Xudoning xalqining sahro bo‘ylab harakatini ko‘rsatadigan oyatlar keladi. O‘ninchi bobda namoyon bo‘lgan sabrsizlik, Qo‘zining qayerga bormasin, Unga ergashadigan bir yuz qirq to‘rt ming bilan qarama-qarshi qo‘yiladi. Bular azizlarning sabr-toqatiga ega bo‘lganlardir, ammo qadimgi Isroil o‘ninchi bobda sabrsizlikni namoyon qilmoqda, bu esa ularni o‘n birinchi bobdagi olovli sinovga olib boradi.

Shunday qilib, ular Egamiz tog‘idan uch kunlik yo‘l yurib jo‘nadilar; Egamiz ahd sandig‘i esa ular uchun orom topiladigan joyni qidirib, uch kunlik yo‘lda ularning oldida bordi. Va ular qarorgohdan chiqqanlarida, kunduzi Egamizning buluti ularning ustida edi. Va shunday bo‘ldiki, sandiq oldinga yo‘l olganida, Muso shunday der edi: Tur o‘rningdan, ey Egamiz, dushmanlaring tarqalsin; Sendan nafratlanuvchilar huzuringdan qochsin. Va u to‘xtaganida, u shunday der edi: Qaytgin, ey Egamiz, Isroilning ko‘p minglari orasiga. Sahroda sanash 10:33–36.

Keyingi oyat Taveradagi isyonni tanishtiradi.

Xalq shikoyat qilganida, bu Egamizga yoqmad; Egamiz buni eshitdi; Uning g‘azabi alangalandi; va Egamizning olovi ularning orasida yonib, lashkarning eng chekka qismlaridagilarni yutib yubordi. Shunda xalq Musoga faryod qildi; Muso Egamizga ibodat qilgach, olov o‘chdi. Va u o‘sha joyning nomini Tabera deb atadi; chunki Egamizning olovi

ularning orasida yongan edi. Sahroda sanash 11:1–3.

Olov zohir bo'lgandan keyin yuz bergan gijgijlash go'sht taomga bo'lgan ishtiyoq edi va bu sakkizinchi sinovdir. Bu Voqealar 11:4–34 da bayon etilgan. Taberadagi shikoyat buzilgan oliy tabiatni, sabr-toqatning yo'qligini ifodalaydi, Misrning go'sht qozonlariga bo'lgan shahvatning isyoni esa quyi tabiatni ifodalaydi. Olov Malakiyning uchinchi bobida Ahd Xabarchisining olov bilan poklashini bildiradi, chunki bashoratli ma'noda Tabera "yonish joyi" deganidir, Xudoning bashoratli Kalomidagi bu yonish joyi esa Malakiy 3 da joylashgan bo'lib, u yerda olov sabrsiz bir toifani hosil qiladi — ular poklanish uchun belgilangan — va sabrli bir toifani hosil qiladi — ular ko'tarib taqdim etiladigan nazr sifatida poklanadilar.

Taberahning yuqori va quyi tabiatining ikki tomonlama sinovida Muso orqali ifodalanganlar — haqiqatda ham aqliy, ham ruhiy jihatdan qaror topgan bir yuz qirq to'rt ming kishidir. Aql yuqori tabiatni aniqlaydi va ruhiy jihatdan ilohiylik bilan insoniyatning birikishini ifodalaydi. Ilohiylik insoniyat bilan faqat quyi tabiat xochga mixlanib o'lgandagina birika oladi. Haqiqatda aqliy va ruhiy jihatdan qaror topish muhrlanish tajribasini ifodalaydi. Taberahning olovlari Masihning bir yuz qirq to'rt mingning ma'badini tiklash ishida bug'doy bilan begona o'tlarning yakuniy ajratilishini ifodalaydi.

To'qqizinchi sinov — Sonlar 12-bobda qayd etilgan Miryam va Horunning isyonidir. Bu g'azablantirish Korax, Doton va Abiramning g'azablantirishi yoki 1888-yildagi Minneapolis voqeasidan unchalik farq qilmas edi. Masala shunchaki Xudoning xabarini rad etish emas, balki Xudoning rahbarlik uchun qilgan tanlovini rad etish edi.

Xabarni emas, balki xabarchini ham rad etadigan rahbarlarning mahkum etilishi o'ninchi sinovdan oldin keladi. O'ninchi sinov bo'lgan Yakshanba qonunidan sal avval rahbariyat muradlar sifatida namoyon bo'ladi. Yakshanba qonuni xochga muvofiq keladi, va xochga — ya'ni Yakshanba qonuniga — borar ekanlar, rahbariyat Barabbani, soxta Masihni tanladi, chunki "bar" "o'g'li" degani, "abba" esa "ota" deganidir. Xochga (Yakshanba qonuniga) yoki Kadeshga yaqinlashar ekan, rahbariyat qalbaki Masihni tanlash orqali to'la namoyon bo'lgan muradlikni ko'rsatadi va shuningdek fuqaroviy hokimiyatlarga bevosita o'zlarining podshohi yo'qligini, faqat Qaysar borligini bildiradi.

Yettinchi, sakkizinchi va to'qqizinchi sinov muhrlanish jarayonini aniqlab beradi, biroq tasvir nodon bokiralar haqidadir. O'sha sinovlarning o'ninchisi Kadeshdagi birinchi isyon bo'lib, 1863-yilning timsolidir. 1846-yildan boshlab ibroniylar Qonunni qabul qilish uchun Sinayga olib kelindilar. O'n Amrning ikki lavhasi qadimgi so'zma-so'z Isroilning Xudo bilan ahdiy munosabatining ramzidir, Habakkukning ikki lavhasi esa zamonaviy ruhiy Isroilning ahdiy munosabatining ramzidir. Ikkinchi lavha 1850-yilda taqdim etildi va qadimgi Isroil Qonunga rioya qilishga qasam ichganidek, 1856-yilga kelib va'da qilingan yurti ko'zdan kechirgan josuslar timsolida ifodalangan yakuniy sinov olib kelindi. 1856-yildan 1863-yilgacha bo'lgan yetti yil davomida shakllangan ko'pchilik fikri shundan iborat ediki, ular o'lishni istagan joy Laodikiyaning sahrosi edi.

1844-yildan 1863-yilgacha bo‘lgan davr Qizil dengizdagi cho‘qinish bilan boshlanib, Iordaniya daryosidagi yana bir cho‘qinish bilan yakunlangan davr orqali timsollanadi; aynan o‘sha joyda Iso keyinroq Yahyo tomonidan cho‘qintirilganida Masihga aylangan edi. Qizil dengizdagi cho‘qinish qadimgi Isroil bilan bo‘lgan ahdiy munosabatni belgilagan edi. Bu munosabat nikoh bilan boshlangan bo‘lib, ayni vaqtda o‘n bosqichli sinov jarayonini ham boshlab bergan edi. So‘ng ular Sinayga olib kelindilar va Uning qonuniga rioya qilishga va‘da berdilar, ammo bunday qilmadilar, va keyin Qodashdagi birinchi isyon chog‘ida o‘ninchi va yakuniy sinovdan ham yiqildilar. Qirq yildan so‘ng, Qodashdagi ikkinchi va undan ham buyukroq isyondan keyin ular Iordaniya daryosiga cho‘qinish orqali Va‘da qilingan yurtga kirdilar.

Suvga cho‘mishning barcha yo‘l-ko‘rsatkichlari ahd bilan o‘zaro bog‘langan. Omegaga va ikkinchi Kadeshga oid tarix birinchi va alfa Kadesh tarixiga mos keladi. Musoning omega isyoni Kadeshdagi alfa isyonda butun bir xalqning isyonidan ancha ulug‘roq edi. Omega doimo kattaroq bo‘ladi. Bu ikki isyon birgalikda Ishayoning keyingi yomg‘ir xabarining oromiga kirishdan bosh tortadigan bilimli va bilimsizlarini ifodalaydi.

Uchta cho‘qintirish marosimi (Qizil dengiz, Iordan daryosi va Iordan daryosi), birinchisi Musoga, oxirgisi esa Masihga taalluqlidir; demak, Muso — alfa, Masih esa omega. Ibroniylar alifbosining birinchi va yigirma ikkinchi harflari orasidagi harf, ya‘ni o‘n uchinchi harf, birinchi harfga biriktirilib, so‘ng u oxirgi va yigirma ikkinchi harfga ulanadigan bo‘lsa, ibroniycha “haqiqat” so‘zini hosil qiladi. O‘rtadagi cho‘qintirish Iordan daryosi va Qadesh edi. Qizil dengizdagi birinchi cho‘qintirishdan keyin Iordandagi cho‘qintirish kelishi lozim edi. Ammo Iordandagi birinchi cho‘qintirish Qadeshga ikkinchi bor kelguncha va Iordandagi haqiqiy cho‘qintirish amalga oshguncha qirq yilga kechiktirildi. Uchinchi cho‘qintirish, yahudiylar uchun ziyorat vaqti yetib kelganini ifodalab, Masih Doniyorning to‘qqizinchi bob, yigirma yettinchi oyatining bajarilishi sifatida ahdni bir hafta davomida tasdiqlash ishini boshlagan paytda yuz berdi va bu qadimgi Isroil uchun hukm soati edi.

Qizil dengizdagi birinchi suvga cho‘mish birinchi farishtaning xabaridir, va Kadeshga bo‘lgan ikki tashrif “ikki baravar bo‘lish”ni ifodalaydi; chunki Kadeshga birinchi tashrif va Iordan daryosi Xudoning ahd xalqining isyoni ifodalanadigan joy bo‘lsa, ikkinchi Kadeshda rahbariyatning isyoni namoyon bo‘ladi. Kadesh va bu ikki tashrif ikkinchi farishtaning xabarining ikki baravar bo‘lishini ifodalaydi; bunda ikki toifa namoyon bo‘ladi, va har ikkala toifa ham oddiy xalq, ham rahbariyat orqali ifodalanadi. Masihning suvga cho‘mishi uchinchi farishtaning xabaridir; bunda bug‘doy va begona o‘tlar bir-biridan ajratiladi, xuddi qadimgi Isroilning hukmi soatida Masih nikohlangan Masihiy kelindan qadimgi Isroil ajratilgani kabi.

1844 yildan 1863 yilgacha bo‘lgan davr Qizil dengizdan Kadeshdagi birinchi isyongacha bo‘lgan davrdir. 1844 yil Qizil dengizdan o‘tishdir, 1846 yil esa manna bo‘lib, Uaytlar 1846 yilda nikohdan o‘tganlarida muvaffaqiyatli o‘tgan Shabbat sinovining ramzidir. 1849 yilda Rabbiiy O‘z xalqini to‘plash uchun qo‘lini ikkinchi marta uzatdi. U birinchi farishtaning xabari davrida, Xabaquqning jadvallaridan birinchisi tarixda paydo bo‘lgan paytda, ularni to‘plagan edi, va ikkinchi jadval ham ayni shu maqsad uchun mo‘ljallangan edi.

Omega 1850 jadvali yig'ish va sinash uchun bo'lishi kerak edi, chunki alpha 1843 jadvali aynan shuni qilgan edi. Birinchi farishtaning jadvali bor edi, uchinchi farishtaning ham jadvali bor edi, chunki birinchisi alpha, uchinchisi esa omegadir. "Ikki jadval" birinchi va uchinchi farishtaning yo'l belgilaridir — ikkinchisining emas. "Jadvallar"ning bashoratli davri xatoli jadval bilan boshlanib, xatosiz jadval bilan tugaydi. Ikki jadval orasidagi tarix esa ikkinchi farishtaning tarixidir; bu davrda jadval 1850 yilgacha bir chetga surib qo'yiladi.

1843 yil 1844 yil 19 aprel kuni tugagach, 1843 yilgi jadval chetga surildi, chunki u 1843 yilni xato ravishda bashorat qilgan edi. 1844 yil 19 apreldan 1850 yilgacha Habakkukning jadvali yo'q. Ikkinchi farishta tarixida jadval yo'q edi va—Bobil yiqildi. Alfa jadvaldir, omega jadvaldir, o'rtasi esa Bobilning qulashi; bu esa jadval bo'lmagan davr bilan bog'liq bo'lgan isyonning ramzidir. Habakkukning jadvallari tarixiy davri haqiqatning muhrini o'zida tutadi.

1850 yil Sinay va Qonunning berilishi orqali timsollangan edi. O'sha voqea Hosil bayrami bilan yodga olingan bo'lib, unda ikki silkitma non ko'tarilgan. Silkitma nonlarni ko'tarish jarayoni 1842 yil may oyida jadvalning bosilib targ'ib qilinishi, shuningdek ikkinchi jadval tayyorlangan 1849 yil va uning foydalanishga tayyor bo'lgan 1850 yil tarixi orqali ifodalanadi. Bu davr Masihning chizig'ida Uning tirilishidan Hosil bayramigacha bo'lgan ellik kun bilan ifodalanadi; bu davr qirq kundan, so'ng esa o'n kundan iborat bo'lib bo'linadi.

1849-yilda Masih O'z qo'lini ikkinchi marta uzatmoqda edi, va 1850-yilda Habakkukning ikkinchi lavhasi mavjud bo'lib, Qadeshga olib boradigan sinov jarayoni oldinga siljidi. 1856-yilda qadimgi Isroilning o'nta sinovidan oxirgisi, Millerning asosiy payg'ambarlik vahiyiga oid yangi nur harakatning davriy nashrida e'lon qilinganda, yetib keldi. 1856-yildan 1863-yilgacha bo'lgan ikki ming besh yuz yigirma payg'ambarlik kuni davomida josuslar yerni ko'zdan kechirish uchun kirib bordilar. 1863-yilda ular o'zlarini yana Misrga qaytarib olib boradigan yangi bir yo'l boshchini tanladilar.

Bu haqiqatlarni keyingi maqolada davom ettiramiz.

"1871-yil 10-dekabr kuni Vermont shtatining Bordoville shahrida menga berilgan vahiyda menga shuni ko'rsatildiki, erimning tutgan mavqei nihoyatda og'ir bo'lgan. G'amxo'rlik va mehnatning bosimi uning zimmasida bo'lgan. Xizmatdagi birodarlari bu yuklarni ko'tarmaganlar va uning mehnatlarini qadrlamaganlar. Ustidagi tinimsiz bosim uni aqliy va jismoniy jihatdan holdan toydirgan. Menga shuni ko'rsatildiki, uning Xudoning xalqiga bo'lgan munosabati ayrim jihatlarida Musoning Isroilga bo'lgan munosabatiga o'xshash edi. Noqulay sharoitlarda Musoga qarshi noliganlar bo'lganidek, unga qarshi ham noliganlar bo'lgan." Testimonies, 3-jild, 85.